

ВОЕННА АКАДЕМИЯ „ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ“

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.н. Николай Георгиев Палашев

**Университет по библиотекознание и информационни технологии
/УниБИТ/**

**на
дисертационния труд на Стоян Иванов Марков „Военните
телевизионни канали и съвременните предизвикателства пред
публичността в сигурността и отбраната”,
представен за присъждане на образователна и научна степен „доктор”
по професионално направление 9.1. Национална сигурност
(Стратегически комуникации)**

I. Обща характеристика на труда на кандидата

На основание на заповед № СИ29-РД03-246/01.12.2020 г. на началника на ВА „Г.С.Раковски“, приемам за рецензия дисертационния труд „Военните телевизионни канали и съвременните предизвикателства пред публичността в сигурността и отбраната” с автор Стоян Иванов Марков.

Дисертационният труд „Военните телевизионни канали и съвременните предизвикателства пред публичността в сигурността и отбраната” от структурна и съдържателна гледна точка отговаря на тематиката, критериите, изискванията и спецификата на професионално направление 9.1. Национална сигурност (Стратегически комуникации) и за присъждане на образователна и научна степен „доктор”.

От страна на докторанта, в дисертационния труд са демонстрирани задълбочени научни познания в областта на състоянието и развитието на съвременните медии и в частност на военните медии. Анализирани са особеностите и спецификата на процесите, свързани с навлизането на новите технологии и третирането на информацията от гледна точка на характера на медийния продукт и конкретно по отношение на специализираните медии, включително в интернет пространството, в областта на сигурността и отбраната. Наред с това, следва да се подчертае умението на дисертанта, чрез направения от него сравнителен анализ при изследването на телевизионни програми и канали с преобладаващо военна тематика и проблематика, да извежда изводи по отношение на популяризирането, постигането на достатъчна степен на публичност и ангажираност спрямо военната тематика.

Структурата, съдържанието и обемът /190 стр./, включително и поместените таблици, изображения и графики /общо 16 бр./, са подчинени на логиката на поставените цел и задачи. Избраните от кандидата подходи и методи на изследване са дали възможността за вникване и анализ в пълнота на проблематиката, свързана с разкриването на особеностите на военните телевизионни канали и програми. Анализирани са особеностите на третираната тематика, свързана със сигурността и отбраната и в различните сайтове, и в т.нар. социални мрежи в интернет пространството.

Проблемната област е ясно дефинирана, а именно – нарастващото значение за устойчивостта на общественото развитие, на взаимодействията, рисковете и възможностите на военните телевизионни канали при отразяването на дейността на Въоръжените сили. Тук ще отбележа, че претенцията на дисертанта за защита на тезите в дисертационния труд се подкрепя от осъществените преди това публикации, а именно: „Предизвикателства при реализиране на медийното отразяване на отбраната и стратегическите комуникации на НАТО“ /2018/, „Принципи на връзките с обществеността при инциденти и кризи, и

прилагането им в сигурността и отбраната“ /2019/ и „Комуникационни умения за работа с медиите в областта на сигурността и отбраната“ /2020/.

Дисертационният труд „Военните телевизионни канали и съвременните предизвикателства пред публичността в сигурността и отбраната” притежава достатъчна актуалност и значимост, още повече в реалитета на противостоене между неоимперските и мрежови геополитически центрове по отношение на сигурността и отбраната, пряко свързано с икономическото развитие и ново преразпределение на пазарни влияния. Именно тук е мястото да се отбележи, че докторантът е успял да постави акцент върху новите предизвикателства пред журналистите и от гледна точка на навлизането на новите технологии. В това отношение могат да бъдат посочени разработените тематични линии, а именно: Ролята на военните медии при изработването и налагането в публичното пространство на комуникационен модел на институционалната идентичност; Ролята на военните медии при превантивност и преодоляване на кризи и кризисни ситуации; Управлението и контрола на медийната информация по отношение на степента на публичност от гледна точка на спецификата на военната тематика; Значението и ролята на типовете медии /печатни, електронни и интернет медии/ по отношение на публичността, достоверността и информирането на публиките; Изследването на добрите практики в областта на третирането на военната тематика и свързаното с това комуникационно моделиране при военните телевизионни канали и програми.

Ползваната литература от кандидата е от автори, които са безспорни авторитети в своите проблемни научни области и в този смисъл считам, че посочената библиография, като имам предвид и нейния обем, напълно съответства на характера и спецификата на дисертационния труд.

Представеният от кандидата Автореферат отговаря на изискванията. Не съм установил плагиатство.

II. Обща характеристика и оценка на резултатите и приносите в дисертационния труд

Заложените тези от дисертанта в дисертационния труд „Военните телевизионни канали и съвременните предизвикателства пред публичността в сигурността и отбраната” се отличават с прилагане на интердисциплинарен подход спрямо анализа на многостранните проблеми, свързани, както с променящата се обществена и политическа среда, така и по отношение на формиращото се ново отношение спрямо системите на сигурност и отбрана. Наред с това е поставен на анализ и въпросът за това доколко успешно военните канали и програми изграждат публичния образ на въоръжените сили, от гледна точка на съвременното разбиране за

демократичните институции, както и по отношение на нагласите спрямо защитата на националните интереси.

1. Научни области и проблеми, по които кандидатът е работил

Научно-изследователската и научно-приложната дейност на дисертанта напълно покриват научните полета, обобщени и заложиени още в тематичното заглавие на дисертационния труд.

Като основни акценти в Първа глава, могат да се посочат: дефинирането на съвременното състояние на системата за информиране на обществеността, чрез използването на възможностите на визуализираните комуникационни форми от страна на военните канали; направеният анализ на спецификата на специализираната /военна/ журналистика, като тук се имат предвид установените етични и професионални норми в журналистиката; направеният анализ и дефинирането на т.нар. „стратегически комуникации“ от гледна точка на тяхното структуриране, организация и използван инструментариум; направеният анализ на проблематиката, свързана с публичността и връзките с обществеността при третирането на военната тематика и свързаните с това подходи за гражданско-военно сътрудничество; направеният анализ на спецификата и характера на комуникация при кризи и кризисни ситуации. Отчитам особено положително и добре разработения въпрос за психологическите и информационните операции.

Във Втора глава ще отбележа като акценти следните разработени тематични моменти: направения анализ на жанровите форми, използвани от военните канали и програми и тяхното въздействие върху публиките, като тук следва да се подчертае поставеният акцент върху ролята и значението на телевизионния репортаж; направения анализ на принципите при форматирането на медийната информация по отношение на новинарската стойност и категоризирането на новините; направения анализ на нарастващото влияние и значение на интернет медиите, като специално внимание се обръща на спецификата на Facebook и YouTube; направения анализ на спецификата на печатните и електронните „военни“ медии и възможностите им за влияние върху нагласите на публиките спрямо въоръжените сили; направения анализ на спецификата и информационните стойности на различните информационни кампании /“НиеСмеНАТО“, Интегрираната комуникационна кампания на НАТО/ и свързаните с тях основни послания, контролирана информация и официализиране на тезите на системата за сигурност и отбрана.

При Трета глава, акцентите, които ще отбележа като особено стойностни са: дефинираният комуникационен модел на военните телевизионни канали и свързаните с него методология и инструментариум при третирането на военната тематика; направеният сравнителен анализ на

ВТК, румънската военна програма и NATO Channel, като тук особено важен момент е прилагането на принципите, начините и формите на стратегическите комуникации; направеното изследване на ефективността на военните телевизионни канали и програми, чрез инструментариума на анкетата и експертното интервю по отношение на възприемане на тези и действия на въоръжените сили.

Накрая ще отбележа, че положително оценявам и подхода на дисертанта, след всяка глава на дисертацията да излага направените от него изводи. Това само допринася за повишаването на научната стойност на дисертационния труд.

2. Характеристики на научно-теоритичната и научно-приложната стойност на дисертационния труд

При прочита на дисертационния труд „Военните телевизионни канали и съвременните предизвикателства пред публичността в сигурността и отбраната” установявам, че с достатъчно висока научна стойност е защитен предметът на изследването, отнасящ се до същността, спецификата и значението на военните телевизионни канали и програми по отношение на тяхната адаптация към новите технологии и свързаният с това проблем за журналистическите похвати за повишаване на ролята на военните медии. В този смисъл са разкрити влиянията и обвързаността между постановките на концепцията за информизиране на обществеността, концепцията за стратегическите комуникации и концепцията за развитието на въоръжените сили.

Ще отбележа няколко момента в дисертационния труд, които считам, че са в подкрепа на претенцията на Стоян Марков за присъждане на образователна и научна степен „доктор” по професионално направление 9.1. Национална сигурност (Стратегически комуникации).

Преди всичко това е добре разработеният въпрос за необходимостта от промяна в работата на военните журналисти, на основата на специална професионална подготовка. Тук е важно да се отбележи, че дисертантът успява да защити тезата си, че основният проблем пред военните медии е популяризирането на военната тема, която има строго специфичен характер. Към това ще прибавя и посоченото по отношение на разликите между използваните начини и жанрови форми от страна на военните медии в различните страни и конкретно в България, Румъния и САЩ. И в този смисъл е особено ценен направеният извод, че управлението на комуникацията осигурява ефективно влияние върху вътрешната и външната среда на въоръжените сили.

На второ място ще посоча направения анализ на различните аспекти на видовете информационни кампании, разгледани в дисертационния труд. Тук ще отбележа като положителен момент добре разработения въпрос за

използването на подхода „пренос на авторитет“ при лансирането на предварително дефинирани послания, свързани с военната тематика.

На трето място ще поставя задълбочено разработения въпрос за медийното моделиране на публичния образ на Въоръжените сили, което има пряко отношение към военната доктрина, институционализирането и поддържането на достатъчна степен на доверие от страна на обществото към самите Въоръжени сили. В този контекст ще посоча, че приемам направения от дисертанта извод, че професионалната, „директна комуникация насърчава принципите на прозрачност, надеждност и автентичност“ при третирането на военната тема.

Като се има предвид посоченото, както и цялостта на изследването, установявам, че кандидатът е успял да постигне поставената в дисертационния труд цел.

3. Основни научни и научно-приложни приноси

Приемам и потвърждавам научната стойност на посочените научни и научно-приложни приноси, а именно: анализирани и дефинирани са основни проблемни области на военната тематика от гледна точка на публичната комуникация, осъществявана от военните телевизионни канали и програми в интензивно променяща се информационна среда; актуализиран е теоретичния модел на стратегическите комуникации чрез дефиниране на методите за управлението им; дефинирани са качествено нови медийни подходи за отразяване на военната тематика; дефинирана е нова методика за анализ на информационната среда, в която се разполага военната тематика.

Като имам предвид казаното, то считам, че в дисертационния труд са намерени доказателства в подкрепа на заложените от дисертанта хипотези.

Посоченото по-горе е в подкрепа на мнението ми, че приносите на дисертационния труд са доказано авторски. Наред с това, тези приноси имат безспорна приложимост в областта на обществената комуникация и в частност при подобряване дейността и работата на военните телевизионни канали и програми.

III. Критични бележки

Считам, че дисертантът със своя труд разширява и задълбочава изследователските търсения в областта на обществената комуникация и в частност в областта на специализираните медии, при които е налице доминираща военна тематика, свързана с въпросите на сигурността и отбраната, и поради това нямам особени критични бележки, освен:

Необходимо да се разработи по-обстойно въпросът за обратната връзка между военните медии и публиките. Това би могло да се

позиционира в Глава втора. Тук следва да се има предвид изграждането на двупосочни комуникационни канали между военните медии и публиките.

И една препоръка – след съответна редакция и реструктуриране на дисертационния труд, да се популязират тезите и идеите на дисертанта като монография.

Разбира се, посоченото в никакъв случай не намалява научното и научно-приложното значение на дисертационния труд. Напротив, става въпрос единствено за обогатяване и повишаване на научната му и научно-приложна стойност.

IV. Заключение

Като имам предвид посочените тук научни и научно-приложни достойнства на дисертационния труд „Военните телевизионни канали и съвременните предизвикателства пред публичността в сигурността и отбраната”, както и направените приноси в областта на обществената комуникация и конкретно в областта на публичността в сигурността и отбраната, чрез дейността на военните телевизионни канали и програми, убедено предлагам на уважаемото жури да присъди на Стоян Иванов Марков образователна и научна степен „доктор” по професионално направление 9.1. Национална сигурност (Стратегически комуникации).

Рецензент:
(Проф. д.н. Николай Палашев)